

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2021 m. gegužė–birželis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

GEGUŽĖ

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [2-599-241/2021](#), pasisakydamas dėl trečiojo asmens teisės įvykdyti prievolę nemokumo procese, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – LApT) pažymėjo, kad tuo atveju, kai skolininkui jau yra iškelta nemokumo byla, trečiasis asmuo negali be šio skolininko kreditoriaus sutikimo perimti jo finansinį reikalavimą, t. y. trečiajam asmeniui draudžiama imtis vykdyti bankrutuojančios ar restruktūrizuojamos įmonės prievolės be kreditoriaus sutikimo po nemokumo bylos iškėlimo.

Civilinėje byloje Nr. [e2-636-1120/2021](#), sprenddamas klausimą dėl kreditoriaus prašymo leisti atlikti juridinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, dokumentų patikrinimą, LApT nurodė, kad atribuojant kreditoriaus teisę į informaciją Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 43 straipsnio 4 punkto pagrindu ir specialiu JANĮ 65 straipsnio pagrindu, siekiant išlaikyti tiek bankrutuojančios įmonės, tiek kreditorių interesų pusiausvyrą, kad kreditoriai jiems suteikta teise susipažinti su bankrutuojančios įmonės informacija nepiktnaudžiautų, JANĮ įtvirtinta, kad juridinio asmens dokumentų patikrinimas gali būti inicijuotas tik tikslams, numatytiems JANĮ 65 straipsnyje, įgyvendinti.

Civilinėje byloje Nr. [2-632-407/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl bankrutuojančios bendrovės turto pardavimo tvarkos, LApT pažymėjo, kad pradinei turto pardavimo kainai nustatyti gali būti remiamasi atliktu nekilnojamojo turto vertinimu kitoje civilinėje byloje, jeigu iš atlikto turto vertinimo galima aiškiai identifikuoti vertinamą nekilnojamojo turto objektą ir turto vertinimas nėra atliktas specifiniu tikslu, kuris galėtų daryti įtaką nustatamai turto rinkos vertei.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Be to, teisės aktuose nenumatyta pareiga visam tos pačios rūšies turtui nustatyti vienodą pardavimo tvarką. Priešingai, nustatant turto vertę turi būti vadovaujamasi JANĮ 85 straipsnyje nustatytais turto pardavimo principais, o skirtingą turto pardavimo tvarką gali lemti ir individualios, specifinės turto savybės.

Civilinėje byloje Nr. [e2-634-553/2021](#), nagrinėdamas atskirąjį skundą dėl nemokumo bylos iškėlimo juridinio asmens filialui, LApT akcentavo, kad Europos Sąjungos reglamentų taikymo klausimus reglamentuojančio Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (2019/C 384 I/01) 67 straipsnio 3 dalies c punkte nustatyta, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 taikomas nemokumo byloms ir to reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nurodytiems ieškiniams, jei pagrindinė byla buvo iškelta iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. Taigi Reglamento 2015/848 nuostatos taikomos, jeigu pagrindinė nemokumo byla iškelta iki pereinamojo laikotarpio, t. y. iki 2021 m. sausio 1 d.

Civilinėje byloje Nr. [e2-608-881/2021](#), vertindamas apelianto teisę paduoti atskirąjį skundą nemokumo byloje, LApT nurodė, kad pareiškėjas nėra juridinio asmens bankroto bylos dalyvis, t. y. pareiškėjas į bylą nėra pareiškęs finansinio reikalavimo, o teismas tokio finansinio reikalavimo nėra patvirtinęs. Atsižvelgdamas į tai, LApT konstatavo, kad apeliantas šiuo atveju nėra subjektas, turintis teisę teikti atskirąjį skundą. Tik patvirtinus apelianto finansinį reikalavimą bankroto byloje, jis įgis bankroto byloje dalyvaujančio asmens teises, tarp jų ir teisę ginčyti kitų kreditorių finansinių reikalavimų pagrįstumą. Šiuo atveju apeliacinis procesas, pradėtas pagal

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

pareiškėjo atskirąjį skundą, yra nutrauktas kaip pradėtas pagal atskirąjį skundą asmens, neturinčio teisės jį paduoti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 5 straipsnio 1 dalis, 315 straipsnio 2 dalies 2 punktas, 3 dalies 5 punktas).

Civilinėje byloje Nr. [e2-640-585/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu, LApT pažymėjo, kad bendrovės vadovas privalo užtikrinti, jog bendrovės finansinės ataskaitos atspindėtų realią bendrovės turtinę padėtį, o akivaizdžiai beviltiškų debitorių skolų įtraukimas į įmonės turto apimtį gali patvirtinti vadovo veikimą turint tikslą klaidinti trečiuosius asmenis apie įmonės mokumo padėtį ir tikrąją padėtį nuslėpti.

Civilinėje byloje Nr. [e2-645-553/2021](#), spręsdamas klausimą dėl restruktūrizavimo plano patvirtinimo, LApT nurodė, kad restruktūrizuojama įmonė restruktūrizavimo plane turi nurodyti visus kreditorius ir jų reikalavimus, nepriklausomai nuo to, jie ginčijami ar ne. Įstatymu suteikiama teisė restruktūrizuojamai įmonei tik išskirti ginčijamą kreditoriaus reikalavimo dalį, tačiau nesuteikiama teisė jos nepaisyti. Priešingu atveju, patvirtintas restruktūrizavimo planas netenka prasmės, nes jame šis reikalavimas ir jo tenkinimo tvarka lieka nenumatyti, neįvertinti ir pažeidžia tokio kreditoriaus teises (JANĮ 3 straipsnio 2 punktas; 113 straipsnio 1 dalis).

Civilinėje byloje Nr. [e2-451-370/2021](#), pasisakydamas dėl priteistinių bylinėjimosi išlaidų advokato teisei pagalbai dydžio, LApT pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sumažino priteistinių bylinėjimosi išlaidų dydį dėl to, kad byloje

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

priimtas sprendimas už akių. Sprendimo už akių priėmimas negali turėti įtakos už ieškinio parengimą priteistinių bylinėjimosi išlaidų dydžiui, kadangi rengiant ieškinį nėra žinoma, ar atsakovai pateiks atsiliepiamą ir ar bus priimtas sprendimas už akių. Byloje, kurioje priimtas sprendimas už akių, ieškinio parengimas nereikalauja mažesnių advokato darbo sąnaudų nei byloje, kuri nagrinėjama abiem proceso šalims aktyviai dalyvaujant procese.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

BIRŽELIS

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-673-407/2021](#), sprenddamas klausimą dėl kreditoriaus finansinio reikalavimo, kildinamo iš distribucijos sutarties, kurioje įtvirtinta arbitražinė išlyga, tvirtinimo bankroto byloje, LAPT atkreipė dėmesį, kad pagal CPK 137 straipsnio 2 dalies 6 punktą teismas atsisako priimti ieškinį, jeigu šalys yra sudariusios susitarimą perduoti tą ginčą spręsti arbitražui. Tuo atveju, jeigu ši aplinkybė paaiškėja teismui jau priėmus ieškinį, pareiškimas paliekamas nenagrinėtas (CPK 296 straipsnio 1 dalies 9 punktas). Šių taisyklių išimtis numatyta Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 49 straipsnio 8 dalyje, pagal kurią turtiniai reikalavimai arbitražinio susitarimo šaliai, kuriai iškelta bankroto byla, nagrinėjami bankroto bylą iškėlusiam teisme, kai to prašo visos arbitražinio susitarimo šalys, kurioms bankroto byla neiškelta. Nagrinėjamu atveju apeliantas tokio prašymo nepateikė, tačiau arbitražinio susitarimo atsisakymas gali būti išreikštas ir konkludentiniais veiksmais. Kreditorius JANĮ nustatyta tvarka pateikė atsakovės nemokumo administratorėi finansinį reikalavimą, kurį administratorė pateikė tvirtinti bankroto bylą nagrinėjančiam teismui. Tretiesiems asmenims ginčijant šį reikalavimą, kreditorius teikė papildomus įrodymus, palaikė savo reikalavimą išskirtoje civilinėje byloje, todėl darytina išvada, kad apeliantas savo konkludentiniais veiksmais atsisakė distribucijos sutartyje numatytos arbitražinės išlygos šiam ginčui spręsti.

Civilinėje byloje Nr. [e2-508-790/2021](#), sprenddamas klausimą dėl jurisdikcijos nagrinėti ginčą, kilusį iš tarptautinių krovinių vežimo sutarties, LAPT nurodė, kad kai užsakovas sudaro vieną sutartį dėl krovinio pervežimo nuo jo priėmimo iki

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

galutinės pristatymo vietos, o jo pasitelktas asmuo sudaro sutartis su kitais vežėjais, kurie savo ruožtu sudaro dar kitas vežimo sutartis, visi vežėjai, priimdami krovinį ir važtaraštį, tampa pirmojo vežėjo ir užsakovo sudarytos sutarties dalyviais ir yra saistomi šios sutarties sąlygų. Atsakovė priėmė krovinį, kuris turėjo būti pristatytas ieškovei kaip jo galutinei gavėjai, ir šio krovinio važtaraštį, kuriame atsakovė buvo įrašyta kaip vežėja. Taip atsakovė išreiškė valią dalyvauti ieškovės ir trečiojo asmens sudarytoje sutartyje ir sutiko su jos sąlygomis, nurodytomis važtaraštyje. Tai reiškia, kad prisijungusiems vežėjams, nepaisant vežėjų tarpusavio susitarimų turinio ir sąlygų, reikalavimai gali būti reiškiami važtaraštyje nurodytos krovinio pristatymo vietos valstybės, t. y. Lietuvos, teismuose.

Civilinėje byloje Nr. [e2-692-881/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl kreditorių susirinkimo nutarimų pagrįstumo nemokumo byloje, LAPT pažymėjo, kad vien tai, jog vertinimo ataskaitų santraukos buvo pateiktos ne kartu su pranešimu apie šaukiamą kreditorių susirinkimą, nesudaro pagrindo teigti, jog buvo apribota kreditorių teisė į informaciją dėl parduodamo juridinio asmens vertės, bei konstatuoti JANĮ 47 straipsnio 5 dalies 5 punkte nustatyto reikalavimo pažeidimą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-703-781/2021](#), sprenddamas klausimą dėl kreditorių susirinkimo nutarimo dėl nepritarimo galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimui pagrįstumo, LAPT nurodė, kad sistemiškai aiškinant JANĮ 31 straipsnio 1 dalies ir CPK 334 straipsnio 1 dalies normas, įstatymų leidėjui tiesiogiai JANĮ 99 straipsnyje (ar kituose straipsniuose) nenustačius, kad pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria nutarta

netvirtinti galutinės bankroto ataskaitos (nagrinėjamu atveju – kuria atmetas skundas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo netvirtinti galutinės bankroto ataskaitos), yra skundžiama atskiruoju skundu, tokios nutarties apskundimo galimybė vertinama pagal tai, ar ji užkerta kelią tolesnei bylos eigai. LAPT pažymėjo, kad nemokumo administratorius, įvertinęs pirmosios instancijos teismo nutartyje pateiktus išaiškinimus dėl galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimo, gali pateikti kreditorių prašomus dokumentus jiems susipažinti, galutinę bankroto ataskaitą pakoreguoti ir pakartotinai kreiptis į kreditorių susirinkimą dėl jos patvirtinimo. JANĮ 99 straipsnio 5 dalyje numatyta teisė teismui patvirtinti galutinę bankroto ataskaitą. Taigi, tuo atveju, jeigu kreditorių susirinkimas pakartotinai svarstydamas pakoreguotą galutinę bankroto ataskaitą, jos nepatvirtintų, teismas, įvertinęs ataskaitos turinį ir pagrįstumą, galėtų ją patvirtinti.

Civilinėje byloje Nr. [e2-695-1120/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, LAPT nurodė, kad priežastinis ryšys tarp sąmoningo apgaulingo ar aplaidaus buhalterinės apskaitos tvarkymo ir juridinio asmens nemokumo ar nemokios įmonės padėties esminio pabloginimo yra preziumuojamas, jei dėl bendrovės dokumentų trūkumo negalima nustatyti, kur yra bendrovės turtas, iš kurio galėjo būti patenkinta didžioji kreditorių finansinių reikalavimų dalis.

Civilinėje byloje Nr. [2-706-553/2021](#), sprenddamas klausimą dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu, LAPT pažymėjo, kad byloje nustačius, jog įmonės buhalterinės apskaitos duomenys yra paslėpti arba sunaikinti, retrospektyvi analizė pagal turimus fragmentiškus duomenis nėra nei perspektyvi, nei sąžininga suinteresuotų asmenų teisminės gynybos

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

atžvilgiu. Šiuo atveju byloje dalyvavo tik vienintelis iš visų buvusių įmonės vadovų, nors po jo buvo dar trys įmonės vadovai, iš kurių tik vienas patvirtino, kad visi įmonės dokumentai jam buvo perduoti. Tokiu atveju, neišsaugojus įmonės buhalterinės apskaitos ir teismui darant apibendrintas išvadas pagal fragmentiškus ir nenuoseklius bylos duomenis, vadovas, kuris tinkamai įgyvendino pareigą perduoti įmonės buhalterinę apskaitą, iš esmės netenka realios galimybės atsikirsti, nes jis nebedisponuoja įmonės buhalterine apskaita. Tai savo ruožtu prilygsta *contra spoliatorem* prezumpcijos taikymui asmeniui, kuris net negali būti įpareigotas pateikti atitinkamus duomenis, pagal kuriuos galima spręsti dėl tikrųjų įmonės bankroto priežasčių.

Civilinėje byloje Nr. [2-754-585/2021](#), sprenddamas klausimą dėl pavienio kreditoriaus galimybės kreiptis į teismą dėl nemokumo administratoriaus atstatydinimo, LApT pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsisakė priimti apelianto prašymą atstatydinti nemokumo administratorių JANĮ 39 straipsnio 1 dalies 5 punkto pagrindu. Minėtoje teisės normoje numatyta, kad nemokumo administratorius gali būti atstatydintas, kai gautas kreditorių susirinkimo arba kreditoriaus (kreditorių), kurio (kurių) teismo patvirtinti reikalavimai vertine išraiška sudaro daugiau kaip 1/2 visų kreditorių teismo patvirtintų reikalavimų sumos, motyvuotas prašymas atstatydinti nemokumo administratorių ir patenkinus šį prašymą nebus pažeistas viešasis interesas.

Civilinėje byloje Nr. [e2-542-790/2021](#), vertindamas pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria teismas netenkino atsakovo pareiškimo dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

pagrįstumą ir teisėtumą, LApT nurodė, kad atsakovas apie negalėjimą laiku pateikti atsiliepimo į ieškinį informavo teismą, teikė prašymus pratęsti terminą, nurodė priežastis, trukdančias jam tinkamai vykdyti nustatytas pareigas. Galima vertinti, kad pirmosios instancijos teismas, du kartus pratęsdamas atsakovui terminą atsiliepimui į ieškinį pateikti, iš esmės tokiu būdu taip pat pripažino atsakovo atsiliepimo į ieškinį nepateikimo priežastis svarbiomis. Todėl atsakovas pagrįstai tikėjosi, kad, jam pateikus atsiliepimą į ieškinį su jį pagrindžiančiais įrodymais, civilinė byla bus išnagrinėta ne formaliai, priimant teismo sprendimą už akių, bet pagal bendrąsias civilinio proceso ginčo teisenos taisykles, nustačius ir visapusiškai įvertinus visus ginčui reikšmingus įrodymus.

Civilinėje byloje Nr. [e2-758-407/2021](#), spręsdamas klausimą dėl pagrindų pripažinti įmonės bankrotą tyčiniu ir įrodinėjimo pareigos, LApT pažymėjo, kad apeliantas nepagrįstai teigia, jog teismas privalėjo savo iniciatyva rinkti įrodymus ir patikrinti JANĮ 70 straipsnio 2 dalyje nurodytų požymių buvimą ar nebuvimą. JANĮ 71 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teismas gali pripažinti bankrotą tyčiniu savo iniciatyva, kreditoriaus arba nemokumo administratoriaus prašymu. Kadangi JANĮ nėra reglamentuojamas įrodinėjimo naštos paskirstymas, taikytina CPK įtvirtinta bendroji įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklė civiliniame procese, pagal kurią šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių CPK nustatyta tvarka nereikia įrodinėti (CPK 12, 178, 182 straipsniai). Taigi pagal bendrąją taisyklę asmuo, teikiantis prašymą pripažinti bankrotą tyčiniu, turi įrodyti tyčinio bankroto pagrindą (pagrindus) ir asmenį (asmenis), kurio (kurių) veikimas ar neveikimas sukėlė tyčinį bankrotą. Prašymą pateikęs

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

asmuo įrodinėjimo naštos negali perkelti teismui, kadangi tokiu atveju būtų paneigiamas rungimosi principas.

Civilinėje byloje Nr. [e2-559-790/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl žyminio mokesčio sumokėjimo atidėjimo, LAPT, atsižvelgęs į tai, jog valstybė, siekdama palengvinti juridinių asmenų finansinę naštą dėl COVID-19 pandemijos, numatė įvairias lengvatas verslui, tarp kurių ir mokesčių mokėjimo atidėjimas, padarė išvadą, jog nagrinėjamu atveju būtų neteisinga apsunkinti ieškovės, įtrauktos į juridinių asmenų, kuriems taikomos mokestinės pagalbos priemonės dėl COVID-19, sąrašą, padėti, reikalaujant sumokėti žyminį mokestį už ieškinį valstybei. Priešingu atveju, ieškovės patiriama finansinė našta dėl COVID-19 pandemijos būtų papildomai apsunkinta bei suvaržyta galimybė kreiptis į teismą dėl galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybos.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-411-407/2021](#), sprenddamas klausimą dėl teisės kreiptis į teismą bankrutuojančios individualiosios įmonės vardu, LAPT nurodė, kad individualiosios įmonės savininkas bankroto byloje pripažįstamas atsakomybės bendrininku (bendraatsakiu), nes jis yra subsidiariai atsakingas už neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens prievolės ir yra įmonės kreditorių skolininkas. Todėl negalima tokia situacija, kai skolininkas išieško skolas bankrutuojančios įmonės naudai iš kitų skolininkų. Be to, negalima procesinė situacija, kai įmonei atstovauja savininkas, nors jo, kaip buvusio vadovo, įgaliojimai pasibaigė iškelus įmonei bankroto bylą. Atsižvelgiant į tai, kad ieškinį bankrutavusios individualiosios įmonės vardu pareiškė savininkas, kuris neturi tokių įgaliojimų, netikslinga būtų nustatyti terminą nurodytam ieškinio trūkumui pašalinti, nes atsakovai pagal šį ieškinį yra nemokumo

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

administratorė ir jos įgalioti asmenys, kurie ir turi teisę atstovauti šiai įmonei.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-1-585/2021](#), nagrinėdamas klausimą dėl termino atnaujinti procesą prašymui paduoti, LAPT pažymėjo, kad asmuo, siekiantis proceso atnaujinimo CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkto pagrindu, gali paduoti prašymą per tris mėnesius nuo tos dienos, kai sužinojo apie aiškią teisės normos taikymo klaidą, kuri galėjo turėti įtakos priimant sprendimą. Terminu eigos pradžia siejama su aplinkybe, kuri nulemta subjektyvaus asmens suvokimo apie teismo baigiamojo akto motyvų taikant teisės normas pagrįstumą, todėl paprastai terminas turi būti skaičiuojamas nuo teismo baigiamojo akto byloje paskelbimo. LAPT paskelbus nutartį, pareiškėjas savo teisėms ginti teisme turėjo galimybę alternatyviai pasinaudoti vienu iš dviejų proceso teisės institutų – kasacijos arba proceso atnaujinimo. Vien tas faktas, kad pareiškėjas pirmiau siekė pasinaudoti teismo nutarties peržiūros kasacine tvarka teise, taip aktyviai įgyvendindamas savo teisę į teisminę gynybą, ir tik dėl to praleido terminą paduoti prašymą atnaujinti procesą, o teisinis susidariusios padėties reglamentavimas nėra tiesiogiai nustatytas, teismų praktikoje nėra aptartas, pareiškėjo praleistas procesinis terminas atnaujinamas teismo iniciatyva kaip praleistas dėl svarbių priežasčių (CPK 78 straipsnio 1 dalis).

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2021 m.